

De geschiedenis van 'protestants' begraven in Oirschot

Een schoner oord

Aan de zuidzijde van het kerkje aan het Vrijthof herinneren twee grafstenen nog aan de gewoonte dat de doden van de gemeente rond de kerk werden begraven. Op een van de twee stenen staat een bijzonder fraaie tekst: 'Hij sliep op Schoonoord in om in een schoner oord te ontwaken'. De overledene, Willem van Haarst, woonde tot zijn overlijden (6 oktober 1853) in het prachtige huis Schoonoord, dat nog altijd aan de weg tussen Oirschot en Best staat. De andere grafsteen is van de Franse kostschoolhouder Johannes Söhngen (28 juli 1786-23 mei 1866), die de kerk ook lange tijd als organist gediend heeft. 'Ruim 40 jaar kostschoolhouder, door leerlingen' staat er op zijn steen.

Een kerkhof rond de kerk is in de achttiende eeuw en daarvoor algemeen gebruik. Notabelen en geestelijken worden zelfs in de kerk begraven. De Oirschotse protestanten vinden het kerkje aan het Vrijthof daarvoor waarschijnlijk te klein, na de overgang van 1799, dus er zijn in de kerk geen graven.

De tarieven voor de begrafenis bij het 'nieuwe' kerkje bedragen zes gulden, voor een kind vier gulden. Van die bedragen gaat de helft naar de kerk, de andere helft naar de koster. In de negentiende eeuw ontstaan er nogal eens problemen tussen de kerkenraad en de uitbaters van logement De Zwaan, die de toegang tot kerkhof en kerk bemoeilijken door het neergooien van mesthopen, stro, boomstammen en ashopen.

Het begraven van doden rond de kerk, zo midden in de dorpskom, wordt dan door de overheid al niet meer wenselijk geacht. In 1873 koopt de kerkelijke gemeente voor dertig gulden een stuk grond aan het Slingerbos. Verkoper is kostschoolhouder J.N.C. Söhngen, de zoon van de kostschoolhouder die bij de kerk begraven is. Het stukje grond, 21 bij 17 meter, is kennelijk al als begraafplaats in gebruik. Nog voordat de koop formeel is gesloten, wordt in februari van dat jaar het stoffelijk overschot van jonkheer De Lannoy op de begraafplaats ter aarde besteld. Tegelijkertijd wordt het stoffelijk overschot van zijn moeder, die naast de kerk begraven lag, ook overgebracht naar de nieuwe begraafplaats.

Aan het eind van de negentiende eeuw komt er een smeedijzeren hek voor de laan naar het kerkhof. Jonkvrouwe Emma Maria Frederica Gevers, weduwe van kapitein Herman Prins, verschaft de gemeente aan het begin van deze eeuw regelmatig kapitaal, waarvan de rente kan worden aangewend voor onderhoud van kerkhof en graven. In ruil daarvoor legt de kerkenraad in plechtig ondertekende notulen vast dat hij zich 'eeuwigdurend belast met het onderhoud van het kerkhof der genoemde gemeente en met het onderhoud van de graven, zerken, monumenten en hekwerken betreffende graven waarin zich bloed- of aanverwanten van de Vrouwe Prins geboren Gevers zullen bevinden'. Sinds 1918 rust vrouwe Prins er naast haar man. De zerken verkeren nog immer in goede staat.

Later koopt de kerk er nog een stukje heide bij ter vergroting van het kerkhof. Tot op de dag van vandaag oogt de protestantse begraafplaats als een intieme en besloten rustplaats voor de doden van vandaag en vroeger.

Uit: Meer dan een gebouw, Peter Blees (1999)